KRAJOWA IZBA BIEGŁYCH REWIDENTÓW
KRAJOWY RZECZNIK DYSCYPLINARNY
00-175 Warszawa, Al. Jana Pawła II 80
tel./fax 22 637 30 81-84, e-mail: biuro@kibr.org.pl

11.03.2016

KibR

Warszawa, dnia 4 marca 2016 r.

Znak: NSR-20160304-01

DRT 1.3/1
14.03.216

RPW-31017

Pan
Piotr Nowak
Przewodniczący
Komisji Nadzoru Audytowego

Szanowny Panie Przewodniczący

Na podstawie art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1011 z późn. zm.), przedkładam sprawozdanie z działalności Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego za 2015 rok.

Z poważaniem

KRAJOWY
RZECZNIK DYSCYPLINARNY
Andrzej Nowaczewski

Zał. 1

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEGO RZECZNIKA DYSCYPLINARNEGO ZA 2015 r.

WSTĘP

Działając na podstawie art. 25 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1011, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o biegłych rewidentach", Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny przedkłada sprawozdanie z działalności za 2015 r.

W czerwcu 2015 r. na VIII Krajowym Zjeździe Biegłych Rewidentów na Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, zwanego dalej „KRD" wybrano Andrzeja Nowaczewskiego, a na zastępców Rzecznika następujące osoby: Alicję Garbalińską, Klaudię Hałas, Zofię Kielan, Zofię Kos-Sokołowską, Stefana Oweckiego, Ewę Sobińską i Marię Wielgus. W I półroczu 2015 roku funkcje zastępców KRD pełnili: Alicja Garbalińska, Zofia Kielan, Zofia Kos-Sokołowska, Irena Kucharewicz, Janina Migdałek i Ewa Sobińska, gdyż wybrana na VII Krajowym Zjeździe Halina Koniecka-Maliszewska w 2013 r. zrezygnowała z członkostwa w Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów.

STATYSTYKA OGÓLNA PROWADZONYCH SPRAW

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wpłynęło do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego 531 wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, z czego 437 wniosków otrzymanych z Krajowej Rady Biegłych Rewidentów, zwanej dalej „KRBR", dotyczyło biegłych rewidentów, którzy nie dopełnili obligatoryjnego doskonalenia zawodowego. Ponadto KRD prowadził 260 spraw, które nie zostały zakończone w poprzednim roku, w tym: 99 spraw dotyczących niedopełnienia obligatoryjnego doskonalenia zawodowego, 128 spraw z kontroli i wizytacji Krajowej Komisji Nadzoru, zwanej dalej „KKN" w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, 25 spraw z zawiadomień różnych wnioskodawców oraz 6 spraw z wniosków Komisji Nadzoru Audytowego, zwanej dalej „KNA".

Szczegółowe zestawienie liczbowe spraw prowadzonych w 2015 roku przez Rzecznika przedstawia załączona tabela (załącznik nr 1 do sprawozdania), w której przedstawiono sprawy w podziale na wnioskodawców. W zestawieniu tym wnioski KKN wykazano z wyodrębnieniem dotyczącym podmiotów badających jednostki zainteresowania publicznego, w których kontrole przeprowadzają kontrolerzy Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, zwanej dalej „KIBR", a raporty i wnioski z kontroli zatwierdzane są przez KNA, zgodnie z art. 27 ust. 2 i 3 ustawy o biegłych rewidentach.

STRUKTURA PROWADZONYCH SPRAW WG WNIOSKODAWCÓW

Struktura wnioskodawców z okresu sprawozdawczego oraz w sprawach przejętych z poprzedniego okresu jest następująca:

lp	Wnioskodawca	Wpływ w 2015 r.	Przechodzące z 2014 r.	Razem
1.	Krajowa Rada Biegłych Rewidentów	437	101	538
2.	Krajowa Komisja Nadzoru	45	128	173
3.	Komisja Nadzoru Audytowego	13	6	19
4.	inne podmioty (biegli rewidenci, jednostki gospodarcze, osoby fizyczne)	36	25	61
	Razem	531	260	791

W okresie sprawozdawczym – w porównaniu do roku ubiegłego – zwiększyła się liczba wniosków złożonych przez KRBR dotyczących niezrealizowania przez biegłych rewidentów obowiązku doskonalenia zawodowego – przekazano do Rzecznika 437 wniosków, podczas gdy w roku 2014 wniosków tych było 336.

Jednocześnie w 2015 r. do Rzecznika wpłynęło 45 wniosków z KKN, co razem ze 128 sprawami przejętymi z lat poprzednich wskazuje na prowadzenie 173 spraw o znacznym stopniu złożoności i wynikającej stąd pracochłonności. W okresie sprawozdawczym liczba spraw z KKN niezakończonych w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2014 uległa zmniejszeniu ze 128 do 103, tym niemniej poziom ten jest niekorzystny. Wnioski z KKN z roku 2014 i 2015 w zasadniczym stopniu zwiększyły pracochłonność prowadzonych spraw, zważywszy na fakt ujawniania w czasie kontroli istotnych i wielokierunkowych naruszeń przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości

(Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o rachunkowości", procedur badania określonych w Krajowych standardach rewizji finansowej nr 1 (Uchwała Nr 1608/38/2010 KRBR z 16 lutego 2010 r. w sprawie krajowych standardów rewizji finansowej), zwanych dalej „KSRF" oraz Kodeku etyki zawodowych księgowych IFAC, wprowadzonego uchwałą nr 4249/60/2011 KRBR z dnia 13 czerwca 2011 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów, w tym także zasad niezależności. Ustalenia kontrolerów, a w mniejszej części wizytatorów, są często kwestionowane w toku dochodzeń dyscyplinarnych, głównie z uwagi na nieuwzględnianie w toku kontroli osądu zawodowego wypływającego z wiedzy, doświadczenia i intuicji biegłego rewidenta (pkt I ust. 6 KSRF nr 1). Elementy osądu zawodowego w toku dochodzeń dyscyplinarnych tylko w ograniczonym zakresie mogą być uwzględniane i to w przypadkach dotyczących naruszeń istotnie niewpływających na jakość badanych sprawozdań, tym bardziej że biegłych rewidentów obowiązuje także krytycyzm i sceptycyzm zawodowy określony w pkt I ust. 8 KSRF nr 1. Ograniczenia uwzględniania przesłanek osądu zawodowego przy określaniu stopnia odpowiedzialności i przedstawianiu zarzutów, wynikają przede wszystkim z niewystarczających dowodów badania w opracowanych dokumentacjach (pkt IV ust. 28 KSRF nr 1), dla potwierdzenia wiarygodności danych (stwierdzeń) określonych w pkt III ust. 13 KSRF nr 1. Wymienione braki w dokumentacjach rewizyjnych ujawnione w toku kontroli i wizytacji, stanowią główną podstawę ustalania w dochodzeniach odpowiedzialności dyscyplinarnej, przewidzianej w art. 31 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach, przy odpowiednim stosowaniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555 ze zm.), zwanej dalej „kpk".

Ustalenia kontroli oraz wnioski KKN stanowią materiał dowodowy prowadzonych dochodzeń dyscyplinarnych, przy czym obwiniani biegli rewidenci wskazują na przypadki uogólniania nieprawidłowości odnoszących się do poszczególnych pozycji na całość badanego sprawozdania, a także uważają, że uchybienia przez nich popełnione nie wpływają na jakość realizowanych czynności rewizyjnych, są nieistotne z racji usterek formalnych. Zaniedbania zawodowe wynikające z ustalonych nieprawidłowości w toku kontroli i lustracji podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz system sankcji wynika z art. 27 ustawy o biegłych rewidentach, który przewiduje kierowanie do podmiotów zaleceń z określeniem terminu usunięcia nieprawidłowości oraz jednoczesne kierowanie wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów. Przepisy nie wskazują, czy w przypadkach kierowania zaleceń o usunięcie nieprawidłowości, celowe jest każdorazowe kierowanie wniosku do KRD. Możliwość odstąpienia od kierowania na drogę

postępowania dyscyplinarnego pomniejszych zaniedbań zawodowych jest dopuszczalna w świetle pkt 4 i 5 OCC 6 „Postępowanie dochodzeniowe i dyscyplinarne" wydanych przez Zarząd IFAC.

REALIZACJA SPRAW WG SPOSOBU ZAKOŃCZENIA

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny prowadząc, łącznie z zastępcami, 791 spraw w roku 2015, zgodnie z danymi z załączonej tabeli, zakończył 468 spraw, z czego:

- postanowieniem o zamknięciu postępowania wyjaśniającego i odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego 231 spraw
- postanowieniem o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego 103 sprawy
- oraz przekazaniem do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, zwanego dalej „KSD" 134 wniosków o ukaranie, w tym m.in. 88 wniosków dotyczących biegłych rewidentów nieuczestniczących w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym oraz 34 wnioski dotyczące naruszenia procedur wykonywania czynności rewizyjnych ujawnionych przez KKN.

Postępowaniem sądowym objęte były również zażalenia na postanowienia Rzecznika: w sześciu przypadkach na umorzenie dochodzenia, a w trzech przypadkach na odmowę wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego. Z tych spraw jedna została zakończona na etapie Sądu, który pozostawił zażalenie bez rozpoznania z uwagi na wniesienie go przez osobę nieuprawnioną.

W roku 2016 zostaną objęte postępowaniami 323 sprawy, w tym 182 sprawy dotyczące biegłych rewidentów nieuczestniczących w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym oraz 141 spraw z wniosków KKN i innych jednostek.

Postępowanie dyscyplinarne prowadzone jest zgodnie z rozdz. 4 ustawy o biegłych rewidentach, a w sprawach nieuregulowanych w ustawie, zgodnie z art. 46 stosowane są odpowiednio przepisy kpk. Ponadto w postępowaniu dyscyplinarnym stosuje się również Regulamin postępowania dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów wprowadzony uchwałą Nr 1619/38/2010 KRBR z dnia 16 lutego 2010 r., zatwierdzoną przez KNA w dniu 31 marca 2010 r.

SPRAWY ZAKOŃCZONE W POSTĘPOWANIU PRZED RZECZNIKIEM

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny bez sporządzenia wniosków o ukaranie w okresie sprawozdawczym zakończył 334 sprawy, z czego w 231 sprawach wydano postanowienia o zamknięciu postępowania wyjaśniającego i odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego, a 103 sprawy zakończono postanowieniami o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego.

Podstawą prawną zakończenia spraw w powyższy sposób przez Rzecznika były niżej wymienione w kpk przesłanki procesowe, wyłączające wszczęcie i umorzenie postępowań:

- art. 17 § 1 pkt 1 kpk — w 60 sprawach
- art. 17 § 1 pkt 2 kpk — w 1 sprawie
- art. 17 § 1 pkt 3 kpk — w 182 sprawach
- art. 17 § 1 pkt 5 kpk — w 10 sprawach
- art. 17 § 1 pkt 11 kpk — w 79 sprawach
- art. 17 § 1 pkt 1 i 3 kpk — w 2 sprawach

W 182 przypadkach Rzecznik uznał, iż czyn biegłego rewidenta wskazany we wnioskach o wszczęcie postępowania jest przewinieniem dyscyplinarnym o znikomym stopniu społecznej szkodliwości (art. 17 § 1 pkt 3 kpk). Przepis ten stosowano w przeważającej ilości spraw o zamknięciu postępowania wyjaśniającego i odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów nieuczestniczących w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym, z uwagi na występowanie łącznie takich przesłanek jak: zaawansowany wiek (powyżej 75 lat), zły stan zdrowia i niewykonywanie od kilku lat badania sprawozdań finansowych.

Przepis art. 17 § 1 pkt 1 kpk - niestwierdzenie popełnienia czynu bądź brak dostatecznych dowodów na jego popełnienie stanowił podstawę wydania postanowień o odmowie wszczęcia dochodzeń dyscyplinarnych i umorzeniu dochodzeń w 60 sprawach, z czego połowa dotyczyła biegłych rewidentów nieuczestniczących w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym, a pozostałe w większości dotyczyły spraw z wniosku innych podmiotów.

Odmowy wszczynania dochodzeń oraz przypadki umorzenia w 79 przypadkach na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 kpk dotyczyły skreśleń biegłych rewidentów z rejestru w roku 2015.

Sprawy skierowane do KSD zostaną przedstawione w dalszej części sprawozdania, natomiast liczba 323 spraw w toku, które przechodzą na kolejny okres sprawozdawczy jest wyższa od liczby spraw przejętych z roku 2014 o 63, z czego 182 to sprawy szkoleniowe.

WNIOSKI O UKARANIE PRZEKAZANE DO SĄDU

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny w okresie sprawozdawczym wydał 562 postanowienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego. W związku z wszczęciem postępowań wyjaśniających w 256 sprawach ustalono celowość prowadzenia dochodzeń dyscyplinarnych, zakończenie których spowodowało przekazanie do KSD 134 wniosków o ukaranie.

Poniżej przedstawiono podstawowe nieprawidłowości ujęte we wnioskach do KSD z podziałem uwzględniającym kwalifikację prawną czynów zarzucanych biegłym rewidentom. Informacje o zakresie nieprawidłowości dotyczą wniosków kierowanych do KRD przez KRBR, KKN i KNA w związku z naruszeniem przepisów o rachunkowości, standardów rewizji finansowej oraz etyki zawodowych księgowych. Analogiczne naruszenia, jednak o zmiennej strukturze, występują również we wnioskach zgłaszanych przez osoby fizyczne i prawne, przy czym większość z nich ma charakter skargowy.

Zakres i rodzaj naruszeń jest następujący:

- 88 spraw wniesionych przez KRBR dotyczyło biegłych rewidentów, którzy nie wzięli udziału w obligatoryjnym doskonaleniu zawodowym w roku 2013 i 2014, co stanowi naruszenie obowiązku określonego w art. 4 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 ustawy o biegłych rewidentach, w rozdz. 130.3 Kodeksu etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych (IFAC), oraz w uchwale Nr 1422/33/2009 KRBR z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie zasad obligatoryjnego doskonalenia zawodowego dla biegłych rewidentów, zmienionej uchwałą nr 3957/56/2011 KRBR z dnia 8 marca 2011 r.
- 1 sprawa wniesiona przez KRBR dotyczyła biegłego rewidenta reprezentującego podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, który w 2013 roku nie dopełnił obowiązku przekazania KRBR sprawozdania z działalności za rok 2012 oraz nie rozliczył rocznej opłaty z tytułu nadzoru, czym naruszył art. 49 ust. 3 ustawy

o biegłych rewidentach, a jednocześnie nie wykonał obowiązków ustawowych oraz uchwał KRBR dot. trybu rozliczania, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy o biegłych rewidentach,

- w 34 sprawach wniesionych w oparciu o wnioski KKN oraz w 9 sprawach wniesionych w oparciu o wnioski innych podmiotów naruszenia dotyczyły:
  - ustawy o biegłych rewidentach – art. 3 ust. 4 (brak zawiadomienia KRBR), art. 4 ust. 1 pkt 3 (obowiązki biegłych rewidentów), art. 10 ust. 7 (dane dot. rejestru), art. 21 ust. 2 pkt 3 lit. b, art. 49 ust. 1, art. 49 ust. 2 (zasady wewnętrznej kontroli jakości), art. 49 ust. 3 (brak sprawozdania z działalności), art. 52 (opłaty za nadzór), art. 53 ust. 4 (zmiany do wpisu na listę), art. 56 ust. 1-5 i art. 57 (bezstronność i niezależność), art. 60 ust. 2 (wynagrodzenia za badania);
  - ustawy o rachunkowości – art. 34a-c (usługi długoterminowe - powyżej 6 m-cy), art. 45 ust. 2 i 3, 52 ust. 2, 54 ust. 1 i 2 (sprawozdania finansowe), art. 48 ust. 2 (informacje dodatkowe i objaśnienia), art. 49 ust. 1 i 2 (sprawozdanie z działalności jednostki), art. 56 ust. 3 i 4 (sprawozdania skonsolidowane), art. 65 ust. 3 pkt 1, pkt 2 i 7, art. 65 ust. 6, art. 66 ust. 2 i 4, art. 67 ust. 1, art. 69 i 70 (badanie i ogłaszanie sprawozdań oraz zgodność opinii, raportu i dokumentacji rewizyjnej);
  - KSRF nr 1 – pkt II ust. 11, 10 i 12 b (cel badania), pkt III ust. 13 a-g, 14, 17, 18 (sposób badania), pkt IV ust. 27, 28, 29, 29a, 30, 31, 32 (dowody badania), pkt V ust. 34, 34a-c, 35, 35a, b, 37, 38, 39, (planowanie badania), pkt VI ust. 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52 (szczególne problemy badania), pkt VII ust. 53, 54 (nadużycia, błędy, naruszenia prawa), pkt IX ust. 61-64, pkt X ust. 65, 66, 68, 69, 70a, 70 b, 71 c, 72 a, b, c, d, e, f, g, 72, 73 (opinia), pkt XI ust. 75, 76, 76 a, b, c, d, f, g, h, i, j (raport), pkt XII ust. 78, 79, 80, 81, 82, 82 c, 82e, 82 f, 82 i, 83 i 85 (dokumentacja rewizyjna), pkt XIII ust. 88, 89 (komunikacja z komitetami audytu), pkt XIV ust. 90, 91, 94a, 94b, 94c, (umowy o badanie sprawozdania finansowego);
  - zasad wewnętrznej kontroli jakości określonych uchwałą Nr 1378/32/2009 KRBR z dnia 13 października 2009 r. w sprawie zasad wewnętrznej kontroli jakości – § 2, pkt 27, pkt 30, pkt 31;
  - zasad etyki zawodowej – Kodeks etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych (IFAC) – pkt 130.1, 130.4, 150.1 (podstawowe zasady), pkt 290.6 (b), 290.134, 290.135 (niezależność), pkt 240.1 (wynagrodzenia).

Poza ww. najczęściej występującymi naruszeniami, w okresie sprawozdawczym we wnioskach kierowanych do KSD wystąpiły nieprawidłowości dot. MSSF 7 (instrumenty finansowe) oraz nieuwzględnienia postanowień pkt 30 KSRF nr 3 (usługi poświadczające) w badaniach wykonywanych na podstawie tematyki - „Oczekiwania dotyczące audytu wykonanego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych", akceptowanej przez KNA – pkt I.1.

W zakresie wniosków z KKN oraz z jednostek gospodarczych i od osób fizycznych ujawniane były naruszenia ustawy o rachunkowości dotyczące głównie:

- sporządzania opinii i raportów niewynikających z zebranej w toku badania dokumentacji rewizyjnej, co stanowi naruszenie art. 65 ust. 6 oraz pkt XII ust. 80 i 81,
- nieprawidłowo sporządzanych dodatkowych informacji i objaśnień – art. 48 ust. 2,
- nieujawniania przypadków wadliwie sporządzanych sprawozdań z działalności jednostki, o których mowa w art. 49 ust. 2.

Ponadto podstawowymi nieprawidłowościami przeprowadzanych badań objętych postępowaniem dyscyplinarnym są naruszenia KSRF i to w zakresie planowania (pkt V ust. 38-40), dowodów badania (pkt IV ust. 27-31) oraz sposobu badania (pkt III ust. 13-15), w tym również szczególnych problemów badania określonych w pkt VI ust. 41-52. Równocześnie występują przypadki dotyczące niezachowania standardów w zakresie sporządzania opinii i raportów, które z jednej strony mają charakter formalnoprawny, lecz równocześnie wpływają na jakość tych dokumentów ograniczającą czytelność dla interesariuszy (pkt IX, X, XI).

Wymienione nieprawidłowości dotyczą przeprowadzonych badań w spółkach prawa handlowego, w bankach spółdzielczych oraz SKOK-ach i w spółdzielniach mieszkaniowych.

Przytoczone podstawy prawne ujawnianych naruszeń przepisów prawa, standardów rewizji finansowej, zasad niezależności oraz etyki zawodowej, a także zasad systemu kontroli jakości, ilustrują rodzaje naruszeń przepisów przez biegłych rewidentów, którzy badali sprawozdania finansowe zarówno jednostek zainteresowania publicznego, jak i innych jednostek, w których badanie było obowiązkowe w myśl art. 64 ustawy o rachunkowości, a w nielicznych przypadkach także w toku badań zleconych poza obowiązkiem ustawowym. Przedstawione naruszenia zostały potwierdzone w toku dochodzeń dyscyplinarnych i stanowiły podstawę wniosków o ukaranie skierowanych do KSD. Naruszenia skutkujące odpowiedzialnością dyscyplinarną są różnorodne, a ich wpływ na realizację celów badania określonych w art. 65 ustawy o rachunkowości jest znacznie zróżnicowany.

W większości przypadków sprawy skierowane do KSD oparte były na wnioskach KRBR oraz KKN, z przeprowadzonych kontroli i wizytacji.

Skierowane przez Rzecznika w roku 2015 wnioski o ukaranie były merytorycznie należycie uzasadnione i udokumentowane zebranym w toku dochodzenia dyscyplinarnego materiałem dowodowym. Popełnienie przez biegłych rewidentów przewinień dyscyplinarnych wymaga, poza faktem naruszenia przepisów prawa, standardów rewizji finansowej, zasad niezależności oraz zasad etyki zawodowej, ustalenia winy umyślnej lub nieumyślnej. Elementy winy w postępowaniu karnym są nieodzowne, a zatem występują również w postępowaniu dyscyplinarnym, które w trybie kpk jest realizowane, zarówno w organach KIBR, jak i w postępowaniu odwoławczym, przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, zgodnie z postanowieniami uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r.

Skierowane do KSD wnioski o ukaranie były przedmiotem postępowania z obowiązkowym udziałem Rzeczników, w wyniku którego w 2015 roku w 73 sprawach wydano następujące orzeczenia: 5 – zakaz wykonywania czynności rewizji finansowej od 1-3 lat, 9 – nagany, 38 – upomnienia, 7 – kary pieniężne od 1000 do 3.200 zł, 1 – zobowiązanie do odbycia szkolenia, 1 – uniewinnienie, 12 – umorzenie.

W pozostałych sprawach przekazanych przez Rzecznika do Sądu wokandy będą wyznaczone w roku 2016.

W okresie sprawozdawczym KRD skierował do KSD 31 wniosków o ukaranie zawierających uzgodnioną z biegłym rewidentem karę, jeszcze na etapie postępowania przed Rzecznikiem. Tryb uzgodnienia kary – przewidziany w art. 335 kpk stosuje się na wniosek biegłego rewidenta, który składa oświadczenie potwierdzające jego winę. Zastosowanie trybu uzgodnienia kary w większości przypadków dotyczyło spraw z wniosków KKN, po przyznaniu popełnionych naruszeń KSRF nr 1 i zapewnieniu niepopełniania ich w przyszłości. W sprawach tych do KSD składane są uproszczone wnioski o ukaranie i wydane orzeczenia bez przeprowadzenia rozprawy. Sąd Dyscyplinarny w 2015 r. rozpatrzył pozytywnie 13 spraw, nie mając zastrzeżeń zarówno do trybu, jak i wysokości uzgodnionej kary.

W świetle przedstawionych informacji z zakresu współdziałania KRD z KSD wynika, że prowadzenie postępowań dyscyplinarnych przebiega zgodnie z przepisami rozdz. 4 ustawy o biegłych rewidentach.

UDZIAŁ RZECZNIKA W ROZPRAWACH W SĄDACH POWSZECHNYCH

W sądach pracy i ubezpieczeń społecznych na koniec okresu sprawozdawczego pozostaje 16 spraw, z tego 8 spraw to sprawy, w których odwołania od wyroków KSD wpłynęły w roku 2015, a pozostałe 8 spraw wniesiono w latach 2013-2014. Odwołania wniesione w latach poprzednich były objęte procedowaniem, przy czym w 5 sprawach nie nastąpiło rozstrzygnięcie, a w 3 sprawach od wydanych wyroków wniesiono apelację, w tym jedną przez KRD. W 8 odwołaniach wniesionych w roku 2015 brak jest rozstrzygnięć w 3 sprawach, w 3 utrzymano w mocy orzeczenia KSD (na dzień sporządzenia sprawozdania brak danych o ewentualnych apelacjach), a w 2 sprawach uchylono orzeczenia i przekazano do ponownego rozpoznania przez KSD.

Długotrwały tok postępowań wskazuje na brak ich efektywności, pomimo że w roku 2015 Rzecznik i jego zastępcy uczestniczyli w 11 rozprawach przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, w związku z odwołaniami wnoszonymi przez biegłych rewidentów od orzeczeń KSD oraz w 6 rozprawach, w których odwołanie od orzeczenia KSD wniesione zostało przez KRD. W rozprawach, do których na prawach strony przystąpi KNA, udział radców prawnych Ministerstwa Finansów był znaczącym wzmocnieniem procesowym KRD i jego zastępców.

Sprawy odwoławcze w znacznym stopniu absorbowały Rzeczników, w związku z przygotowywaniem pism procesowych i udziałem w rozprawach, a ich długotrwały przebieg wynikał z korzystania przez strony ze wszystkich możliwych środków procesowych. Biegli rewidenci w składanych odwołaniach dotyczących naruszeń KSRF w licznych przypadkach powołują się na brak jednoznacznych ich zapisów, dopuszczalny osąd zawodowy oraz na niezależność, których znaczenie w sądach powszechnych jest często interpretowane odmiennie niż w postępowaniach dyscyplinarnych.

Opracowanie apelacji oraz pism procesowych w sprawach wnoszonych przez biegłych rewidentów powodowało obciążenia czasowe KRD i jego zastępców, pomimo znaczącej pomocy ze strony radcy prawnego KIBR. Zmniejszenie tych obciążeń oraz ograniczenie długoterminowego prowadzenia spraw w sądach powszechnych uzasadnia wniosek legislacyjny o przywrócenie w KIBR sądu drugiej instancji.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNO-SZKOLENIOWA RZECZNIKA

W okresie sprawozdawczym problematyka stosowania przepisów kpk była omawiana na kwartalnych naradach Rzeczników oraz na wspólnej konferencji z KSD. W toku kwartalnych narad omawiano bieżące postępowania dyscyplinarne, w tym terminowość ich prowadzenia, sprawy toczące się przed sądami powszechnymi, zmiany w procedurach wykonywania czynności rewizji finansowych oraz zmiany w zasadach etyki zawodowej biegłych rewidentów. Porządek obrad obejmował także wytyczne i komunikaty wydawane przez KNA w sprawach toczących się postępowań dyscyplinarnych. W programie narady poprzedzającej Krajowy Zjazd Biegłych Rewidentów, przedstawiono *Sprawozdanie z działalności Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego z czteroletniej kadencji*, w którym zawarto omówienie ważniejszych spraw, a mianowicie postępowań dotyczących szkolenia, nieprawidłowości ujawnianych przez KKN oraz postępowań przed sądami powszechnymi. W sprawozdaniu zostały także przedstawione działania, jakie podejmowano w zakresie doskonalenia trybu prowadzonych postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych.

Przedmiotem narad kwartalnych z udziałem radcy prawnego KIBR były także problemy dotyczące formułowania postanowień w sprawach dyscyplinarnych ze wskazaniem konkretnych przepisów kpk. Ponadto Rzecznicy wysłuchali prelekcji przygotowanej przez jednego z zastępców KRD na temat istotności w procesie badania wg KSRF i MSB. W odrębnej części narady w grudniu 2015 r. uczestniczyli przedstawiciele Krajowej Komisji Nadzoru. Celem spotkania było zapoznanie się nowych członków obydwu organów KIBR oraz wymiana zdań na temat wniosków KKN kierowanych do Rzecznika. Dokonano wymiany opinii w powyższym zakresie oraz przedstawiono w dyskusji zasady wzajemnej współpracy organów w dbałości o wzrost jakości pracy biegłych rewidentów.

Wspólna konferencja Rzecznika i Sądu z udziałem przedstawicieli KRBR i KKN została zorganizowana w celu omówienia zmian w znowelizowanym od 1 lipca 2015 r. Kodeksie postępowania karnego. Wykłady prowadzili sędzia Sądu Okręgowego oraz prokurator, co umożliwiło zrozumienie wprowadzonej nowelizacji, potwierdzonej w toku dyskusji i zapytań ze strony uczestników. Wysłuchano także wykładu członka Komisji ds. etyki KRBR na temat zmian w Kodeksie etyki zawodowych księgowych IFAC.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawione w sprawozdaniu działania Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępców potwierdzają realizację obowiązków ustawowych, w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom obniżającym jakość wykonywanego przez biegłych rewidentów zawodu zaufania publicznego.

Prowadzone postępowania dyscyplinarne, poza przepisami ustawy o biegłych rewidentach, realizowane są w oparciu o przepisy kpk, a częściowo także zgodnie z Regulaminem postępowania dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów. Regulamin wymaga zmian, co zostanie dokonane w 2016 r., po przewidywanych zmianach ustawy o biegłych rewidentach.

Doświadczenia lat poprzednich w zakresie procedury postępowań, w minionym roku zostały poszerzone poprzez wspólną z KSD konferencję dotyczącą zmian w kpk od 01.07.2015 r. Organizowanie szkoleń dla Rzeczników i Sędziów zarówno w zakresie krajowych, jak i międzynarodowych standardów rewizji finansowej, zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów oraz odpowiedniego stosowania przepisów kpk, będzie kontynuowane w 2016 r. Istnieje w związku z tym konieczność udziału w konferencjach szkoleniowych i naradach okresowych KSD i KRD specjalistów w zawodzie oraz prawników.

Roczne sprawozdanie z działalności Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego opracowano z przeznaczeniem dla:

– Krajowej Rady Biegłych Rewidentów,

– Komisji Nadzoru Audytowego.

KRAJOWY
RZECZNIK DYSCYPLINARNY

Andrzej Nowaczewski

Zał. 1
Zestawienie spraw prowadzonych przez KRD w 2015 r.

Warszawa, dnia 4 marca 2016 r.

Załącznik do sprawozdania KRD – 2015

Liczba spraw przejętych z lat poprzednich	Liczba spraw, które wpłynęły w 2015	**Razem: liczba spraw, które prowadził Rzecznik w 2015 roku**	Wnioskodawcy	Liczba spraw, które zakończył Rzecznik (zamknięcie. post. wyjaś. i odmowa wszczęcia dochodzenia)	Liczba spraw, które zakończył Rzecznik (umorzenie dochodzenia)	**Razem sprawy zakończone przez Rzecznika**	**Liczba spraw skierowanych do Sądu**	**Sprawy w toku na 31.12.2015 r.**
99	22	121	wnioski z KRBR - dotyczą biegłych rewidentów, którzy nie wzięli udziału w szkoleniu w 2013 roku	22	34	**56**	**62**	**3**
–	415	**415**	wnioski z KRBR - dotyczą biegłych rewidentów, którzy nie wzięli udziału w szkoleniu w 2014 roku	174	36	**210**	**26**	**179**
2	–	**2**	wnioski z KRBR – dotyczą niedopełnienia obowiązku przekazania sprawozdania i/lub rozliczenia rocznej opłaty z tytułu nadzoru	–	–	–	**1**	**1**
6	13	**19**	wnioski z KNA	2 (w tym 1 zażalenie)	5 (w tym 2 zażalenia)	**7**	**2**	**10**
128	45	**173**	wnioski z KKN	21	15	**36**	**34**	**103**
89	30	119	(w tym KKN jzp)	17	13	**30**	**23**	**66**
25	36	**61**	inne (jednostki gospodarcze, osoby fizyczne, biegli rewidenci)	12 (w tym 2 zażalenia)	13 (w tym 4 zażalenia)	**25**	**9**	**27**
RAZEM 260	RAZEM 531	RAZEM **791**		231 (w tym 3 zażalenia)	103 (w tym 6 zażaleń)	**334 (w tym 9 zażaleń)**	**134**	**323**

KRAJOWY
RZECZNIK DYSCYPLINARNY

Andrzej Mańkowski